

یاران روحانی الله ابھی

برنامه ای که تحت عنوان "آزادی وجدان و احترام به اندیشه دیگران" تهیه گردیده و خدمتتان تقدیم میگردد قصد دارد با بهره مندی از آثار مبارکه و هدایات موجود، به ضرورت احترام به عقاید و آراء دیگران و چگونگی گفتگو با سائرین پرداخته و هر چه بیشتر ما را به لزوم توجه به آراء و نظرات دیگرانی که متفاوت با ما می اندیشند، متذکر دارد. البته این توانمندی نیازمند تخلّق به صفات و توجه به اصولیست که با یاری شما در بخش شور به آن خواهیم پرداخت.

جانان خوش باد

بیت العدل اعظم میفرمایند:

نفوس مشتعلی که از طریق فرایندهای نقشه برمی خیزند طالب درک عمیق تری از تعالیم حضرت بهاء الله و بهره مندی از این "دریاق اعظم" "برای جمیع امراض" می باشند و خواهان اعمال آن بر حسب نیازمندی های اجتماع شان؛ متعهد به سعادت همگانند و می دانند که آسایش و رفاه افراد، مشروط به آسایش و رفاه جامعه بشری است... عقایدشان را آزادانه با دیگران در میان می گذارند، آزادی وجدان و اندیشه افراد را محترم می شمردند، و هرگز معیارهای خود را بر کسی تحمیل نمی کنند. و در حالی که ادعایی به داشتن همه پاسخ ها ندارند، به آنچه که یاد گرفته اند و آنچه که هنوز باید یاد بگیرند کاملاً واقفند.

۳۰ دسامبر ۲۰۲۱

عنوان: آزادی وجدان و احترام به اندیشه دیگران

قسمت روحانی

۱. مناجات شروع

۲. بیانات مبارکه حضرت بهاء الله

۳. بیانات مبارکه حضرت عبدالبهاء (قسمت اول)

۴. بیانات مبارکه حضرت عبدالبهاء (قسمت دوم)

قسمت اداری

۵. بیان مبارک حضرت ولی محبوب امرالله

۶. قسمتی از پیام بیت العدل اعظم ۱۲ اسفند ۱۳۹۱

۷. قسمتی از پیام ۲۷ دسامبر ۲۰۱۷

۸. نباید اجازه دهیم باورهایمان، هر قدر راسخ باشند، علت مجادله شوند

۹. مدارا از دیدگاه تعالیم بهائی

۱۰. حکایت

۱۱. شور و مشورت " به نظر شما چه صفاتی را در خود پرورش دهیم تا بتوانیم آزادی وجدان و اندیشه افراد را محترم شماریم و هرگز معیارهای خود را بر کسی تحمیل نکنیم "
۱۲. برنامه نونهالان و نوجوانان عزیز

قسمت اجتماعی

۱۳. انس و الفت

۱۴. مناجات خاتمه (به انتخاب جمع)

۱- مناجات شروع

هُوَاللّٰهُ

ای خداوند مهربان بصیرتها را روشن کن، گوشها را شنوا نما، دلهای مرده را زنده کن، نفوس خواب را بیدار نما. خداوندا، ما را از هر قیدی آزاد فرما و به جهان نامحدود خویش دلالت کن خداوندا عنایتی فرما که تو را بشناسیم و عاشق جمال تو باشیم. جویای شمس حقیقت باشیم از هر افقی طالع شود، طالب رائحه طیبه باشیم از هر گلی انتشار یابد.. خداوندا، ما را از عالم محدود نجات ده و به جهان نامحدود خویش رسان تا در سبیل تو سلوک نمائیم. جستجوی تو نمائیم و مشاهده جمال و کمال تو کنیم. توئی بخشنده، توئی مهربان، توئی قادر و توانا. ع ع

مجموعه مناجاتهای حضرت عبدالبهاء چاپ آلمان ص ۳۳۶

۲-بیانات مبارکه حضرت بهاءالله

"ای جمال، الیوم باید به محبت و مرحمت و خضوع و خشوع و تقدیس و تنزیهی ظاهر شوید که احدی از عباد از اعمال و افعال و اخلاق و گفتار شما، روائح اعمال و گفتار امم قبل استشمام ننماید که به مجرد استماع کلمه یکدیگر را سب و لعن می نمودند. اَنَا خَلَقْنَا النُّفُوسَ اطواراً بعضی در اعلی مراتب عرفان سائرنند و بعضی دون آن.

گنجینه حدود و احکام ص ۴۴۵

"غافلترین عباد کسی است که در قول مجادله نماید و بر برادر خود تَفَوُّق جویید."

کلمات مبارکه مکنونه

قسم به امواج بحر معانی که از ابصار مستور است که احدی قادر بر وصف این ظهور اعظم ما هُو علیه نبوده و نیست؛ لذا باید کل با یکدیگر به رفق و مدارا و محبت سلوک نمایند و اگر نفسی از ادراک بعضی مراتب عاجز باشد یا نرسیده باشد، باید به کمال لطف و شفقت با او تکلم نمایند و او را متذکر کنند، من دون آن که در خود فضلی و علوی مشاهده نمایند.

کوثر بیان ص ۳۱۴

۳-بیانات مبارکه حضرت عبدالبهاء (قسمت اول)

این خارج از قوه انسان است که بتواند به تعرض و اعتراض، تبدیل ضمائر و وجدان نماید و یا دخیلی در عقاید احدی کند. در کشور وجدان جز پرتو انوار رحمن، حکم نتواند و بر سریر قلوب جز قوه نافذه مالک الملوک، حاکم نشاید. اینست که هر قوه ای را معطل و معوق توان نمود جز فکر و اندیشه را که حتی انسان بنفسه منع اندیشه و خاطر خویش نتواند و سد هواجس و ضمائر خود ننماید.

مقاله شخص سیاح ص ۳۹

... وجدان انسانی مقدس و محترم است و آزادی آن باعث اتساع افکار و تعدیل اخلاق و تحسین اطوار و اکتشاف اسرار خلقت و ظهور حقایق مکنونه عالم امکانست و دیگر آنکه مسئولیت وجدان که از خصائص دل و جان است اگر در این جهان واقع گردد، دیگر چه کیفی از برای بشر در روز حشر اکبر در دیوان عدل الهی باقی ماند؟ ضمائر و افکار در حیطه احاطه مالک الملوک است، نه ملوک و جان و وجدان بین اصبعی تقلیب رب قلوب است نه مملوک. لهذا دو نفس در عالم وجود هم افکار در جمیع مراتب و عقاید موجود نه الطریق الی الله بعدد أنفاس الخلائق از حقائق معانی است و لكل جعلنا منسكا از دقائق قرآنی. این همت عظیمه و اوقات عزیزه که بذل تعرض طرائق سائره میشود و به هیچ وجه ثمره و نتیجه ای حاصل نه...

مقاله شخص سیاح ص ۹۸

۴- بیانات مبارکه حضرت عبدالبهاء (قسمت دوم)

تعالیم الهیه در این دور نورانی چنین است که نباید نفوس را توهین نمود و به جهالت نسبت داد که توندانی و من دانم بلکه باید به جمیع نفوس به نظر احترام نظر کرد و در بیان و دلالت به طرز تحرّی حقیقت مکالمه نمود که بیائید مسائلی چند در میانست تا تحرّی حقیقت نمائیم و ببینیم چگونه و چسانست. مبلّغ نیاید خویش را دانا و دیگران را نادان شمرد این فکر سبب تکبر گردد و تکبر سبب عدم تأثر، بلکه باید امتیازی در خود نبیند و با دیگران به نهایت مهربانی و خضوع و خشوع صحبت بدارد این نوع بیان تأثیر کند و سبب تربیت نفوس شود

امرو خلق ج ۳ ص ۴۹۱

هر قدر انسان وجدانش ترقّی میکند، قلبش آزادتر میشود و روحش مُستبشّرتر. در دین الله حرّیت افکار هست زیرا حاکم بر وجدان نیست غیر از خدا اما به درجه ای که خارج از آداب نباشد. در دین الله حرّیت اعمال نیست. از قانون الهی نمیتواند انسان تجاوز نماید ولو ضرری به غیر نرساند چه مقصود از قانون الهی تربیت غیر و خود است چه عند الله ضرر خود و غیر یکسان و هر دو مذموم است. باید در قلوب خَشیه الله باشد و انسان به آنچه عند الله مذموم است، مرتکب نشود لذا حرّیت اعمالیکه در قانون است، در دین نیست اما حرّیت افکار باید از حدّ ادب تجاوز نکند و اعمال نیز مقرون به خَشیه الله و رضای الهی باشد "

مائده آسمانی، جلد ۵، صفحه ۱۷-۱۸

۵- بیان مبارک حضرت ولی محبوب امرالله

... باید از هر روشی که به تحمیل و فشار و دعوت به ترک معتقدات تعبیر گردد، خودداری شود زیرا نفس این توهم سبب ابتعاد و مهجوریت افرادی خواهد گردید که می خواهند آنان را به دایره امرالله وارد و از نعمت ایمان بهره مند و مُتَنَعَم سازند.

ص ۱۳۷ ظهور عدل الهی

۶- قسمتی از پیام بیت العدل اعظم ۱۲ اسفند ۱۳۹۱

بهائیان بر این باور نیستند که تقلیب و تحولات مورد نظر، تنها از طریق مساعی آنان صورت خواهد گرفت و هم چنین به دنبال ایجاد نهضتی نیستند که بینش خود را نسبت به آینده بر اجتماع تحمیل نماید. هر ملت و هر گروه و در حقیقت هر فرد، به فراخور توان و استعداد خود به ایجاد تمدنی جهانی که نوع بشر قطعاً به سوی آن پیش می رود کمک خواهد کرد. اتحاد و یگانگی به فرموده حضرت عبدالبهاء در عرصه های مختلف حیات بشری متدرجاً حاصل خواهد شد از جمله "وحدت سیاست"، "وحدت آراء در امور عظیمه"، "وحدت نژاد"، و "وحدت وطن". با تحقق این امور، ساختارهای لازم در دنیایی برخوردار از اتحاد سیاسی که تنوع کامل فرهنگ ها را ارج می نهد و شرایط ظهور و بروز حرمت و شرافت انسانی را فراهم می سازد، به مرور شکل خواهد گرفت.

.... جامعه بهائی ادعای کمال ندارد و به خوبی نیز آگاه است که راه درازی در پیش دارد تا تجربیاتش منجر به کسب بصیرت های لازم درباره این روابط گردد. داشتن آرمان های والا با پیاده کردن آنها در زندگی روزمره بسی متفاوت است. چالش های بی شماری در راه است و درس های بسیاری باید آموخت.

بهایان اطمینان دارند که مردم جهان به مرور زمان میتوانند بیاموزند که بلائی تعصب مذهبی را تضعیف و ملاً ریشه کن سازند. همهٔ مردمان باید از حق آزادی وجدان و عقیده و ابراز آن برخوردار باشند و موظف به رعایت همان حقوق در قبال دیگران میباشند. آن وقت است که میتوانند با احترام متقابل با یکدیگر تعامل کنند، در ارزشهای مشترک خود یک مقصد همگانی و وحدت عمل بیابند که به بنای جهان بهتری کمک کند. جامعهٔ بهائی به سهم خود میکوشد که الگوهایی از چنین مدارا، همکاری و دوستی را به طرُق مختلف ترویج دهد. بهائیان در مقام فرد میکوشند تا حیات روزانهٔ خویش را با تعالیم الهی تطبیق داده اصول آیین بهائی را در عمل به مورد اجرا گذارند. بیت العدل اعظم خطاب به بهائیان عالم میفرماید "افکار و اعمال شما باید آنچه عاری از هر گونه تعصب اعم از نژادی، مذهبی، اقتصادی، ملی، قبیله ای، طبقاتی و یا فرهنگی باشد که حتی بیگانه نیز شما را دوست مهربان انگارد." اطفال بهائی از ابتدای کودکی می آموزند که اساس همهٔ ادیان الهی یکی است، بنیانگذاران همهٔ ادیان را قبول داشته باشند و نسبت به آنان مانند بنیانگذار دین خود عشق بورزند و با پیروان همهٔ ادیان و یا کسانی که پیرو هیچ دینی نیستند، با روح دوستی و شفقت معاشرت کنند. بهائیان ضمن اجرای امور جامعهٔ بهائی می آموزند که از موانع سنتی متداول در اجتماع که موجب جدایی مردم میگردد از جمله کشمکش بین افراد از پیشینه های مذهبی مختلف، فراتر روند. ...

۸- نباید اجازه دهیم باورهایمان، هر قدر راسخ باشند، علت مجادله شوند
عمل تبلیغ نباید با میل به شناخته شدن یا حس برتری انجام شود. پاکی قلب و خلوص نیت در این
راستا، حیاتی قلمداد میشوند. مهر و محبتی که در گفتگوی با دیگران به آنها تقدیم می کنیم به
هیچ وجه نباید به کوچکترین اثری از دورویی یا پدرمآبی آلوده شود. ما هرگز باورهای دیگران را
تحقیر نمیکنیم تا چه رسد به این که کاوش اندیشه ها را که در عمل تبلیغ صورت میگیرد، به
مسئله درست و غلط تقلیل دهیم. نباید اجازه دهیم باورهایمان، هر قدر راسخ باشند، علت مجادله
شوند؛ یعنی سبب موضع گیری و دفاع از آن موضع.

ما پیام حضرت بهاءالله را با خلوص و انقطاع با دیگران در میان میگذاریم. «به زبانی که در نهایت
مهربانی و حُسن نیت است.» اگر کلام مان حاوی نور ایمان باشد و سبب شود بارقه ای در قلب
شنونده افتد، قطعاً موجد وجد و شادی است. اما طیفی از واکنشهای مختلف را با قلبی گشاده
میپذیریم؛ از واکنش کسانی که علاقه کمی به تعالیم مبارکشان میدهند گرفته تا کسانی که
بعضی از آنها را میپذیرند و در تفکر و عمل خود میگنجانند، از واکنش کسانی که اشتیاق نشان
میدهند تا در کاری که در حال انجام است به ما پیوندند گرفته تا کسانی که از آغاز، کل تعالیم
مبارک را میپذیرند و منشأ الهی آنها را به رسمیت میشناسند.

۹- مدارا از دیدگاه تعالیم بهائی

یکی از علل اصلی اختلافات دینی و جنگهای - مذهبی در تاریخ ادیان، برتری جوئی و فرق گذاشتن بین افراد مؤمن و غیر مؤمن است. پیروان ادیان هر یک تصویری از کافر و مُشرک و مُرتد و یا به عبارتی از دشمن دگراندیش خود ترسیم کرده و آن را وسیله تبعیض و خشونت قرار میدهند. در این زمینه تعالیم بهائی عواملی را که موجب تبعیض و دشمنی گشته از میان برداشته و فرهنگ نوینی را بنیان میگذارد که در آن مسئله فرق گذاشتن بین آشنا و بیگانه بکلی از میان برداشته شده. مهمترین مانع مدارا در جوامع، وجود تعصبات و تقلید یا اعتقادات کورکورانه است... اصول دیگری که مدارا و فراتر از آن شفقت و بردباری را چه در برابر دگراندیشان و چه در درون جامعه بهائی تقویت میکند عبارتند از:

تضمین آزادی وجدان - طبق اصول اعتقادات بهائیان، اول وظیفه هر انسانی جستجوی حقیقت و انتخاب باور شخصی خود است. این تعلیم از سوئی دخالت مراجع بهائی را در انتخاب دین افراد و تحمیل عقاید به دیگران پیشگیری میکند و از سوی دیگر نشانگر وظیفه و مسئولیت انسانها در قبال باورهایشان است....

برداشتن حکم امر بمعروف و نهی از منکر - بر طبق اعتقادات بهائی هیچ فردی حق تحکیم و امر به دیگری را ندارد. امر به معروف و نهی از منکر مسئله ای درونی و وجدانیست. هر فردی موظف است در درون خود نفس اماره خویش را مهار کرده و به معروف امر و از منکر نهی نماید. امر به معروف و نهی از منکر را تنها خداوند به بشر ابلاغ میکند نه بشر به بشر.

مشورت و تصمیم گیری جمعی و نهی از اقتدارگرایی فردی - تصمیم گیری از دیدگاه تعالیم بهائی بر اساس همکاری و نفع همگانیست. شرکت کنندگان در مشورت بهائی موظفند نظریات خود را با کمال آزادی و شفافیت بیان کنند و چنانچه نظر مخالفی ابراز شد اعتراض ننمایند و هدف را خیر عمومی قرار دهند نه امیال شخصی.

نهی از مجادله در قول و اعمال خشونت و جنگ و جدال - منش بهائیان در هر زمینه ای باید صلح آمیز و با ملایمت توأم باشد. این بیان حضرت بهاءالله بطور مختصر و گویا اصول روش

بهائیان را نشان می‌دهد: "طوبی از برای نفسی که بشنود و نگوید. اگر نیکوئی از کسی بیند به مکافات قیام کنند. اگر ضرّی مشاهده کنند، صبر نمایند و به خدا گذارند. ضرب و شتم و جنگ و جدال و قتل و غارت کار درنده‌های بیشهٔ ظلم و نادانی است. اهل حق از جمیع آن مقدّس و مبرا." (آیات الهی، جلد ۱ صفحه ۳۶۷) و در جای دیگر: "کل عباد را به نصایح مُشفقه نصیحت نمودیم که احدی متعرّض احدی نشود و نفسی با نفسی مجادله ننماید" (امر و خلق، جلد ۳، صفحه ۱۹۲)

مسئولیت فردی و نهی از مداخله در مسائل شخصی دیگران - شناخت ارزش انسان به عنوان فردی مستقل و دارای فکر و رأی شخصی یکی از پدیده‌های عصر مدرن است که در تعالیم بهائی نیز منظور گردیده. در مسائل و احکام فردی هر شخصی در برابر پروردگار مسئول رفتار خویش است. اهل بهاء از اعتراض به یکدیگر منع شده‌اند. به فرمودهٔ حضرت بهاء‌الله در لوح سلمان: "ای سلمان بر احبای حق القا کن که در کلمات احدی به دیدهٔ اعتراض ملاحظه نمائید بلکه به دیدهٔ شفقت و مرحمت مشاهده کنید مگر آن نفوسی که الیوم در ردّ الله الواح ناریه نوشته." (مجموعه الواح مبارکه، چاپ قاهره، صفحه ۱۵۳)

حضرت بهاء‌الله با تعالیم خود، به دنبال ایجاد مدینتی جدید هستند. تحقق این مدینت مستلزم تحولی عمیق هم در افکار و قلوب، نگرش‌ها و رفتارهای افراد است و هم مستلزم تحولی اساسی در ساختارهای مختلف اجتماع، مثل ساختارهای اقتصادی، آموزشی، فرهنگی، مفهومی و سیاسی است.

کانال تلگرام اندیشه

۱۰ حکایت

آقای هوارد آیوز Mr Howard Ives می نویسد در بین ایام متعددی که به محضر انور مشرف بودم زمانی که هیکل انور دربارهٔ هدایت نفوس بیانات می فرمودند بیش از هر وقت انسان تحت تاثیر واقع می گشت. حضرت عبدالبهاء هیچگاه مباحثه یا مجادله با طرف مقابل نمی فرمودند و در رأی خویش اصرار و الحاح ابداً نداشتند. همیشه به نفس مقابل فرصت و آزادی عنایت می فرمودند تا بیان مطلب نماید و هرگز او را در ظل هیبت عظیم خویش محصور و مسحور نمی فرمودند بلکه به کمال رأفت و محبت اظهار بیان و تبیان می نمودند. همواره نحوهٔ کلام مبارک به طرزی بود که گویا هدیه ای به شنونده عنایت می فرمایند. مثلاً هیچگاه به من نفرمودند که تو باید چنین و یا چنان کنی و یا هرگز نفرمودند که تو نباید این چنین و آن چنان کنی. رویهٔ مبارک این بود حقیقت مطلب را چنان تعریف و توصیف می فرمودند که شنونده جز اعزاز و احترام چیز دیگری را احساس نمی نمود. با آن صوت ملیح و روش و سلوک و تبسم ملکوتی خویش به من تعلیم دادند که رفتار و کردار چگونه باید باشد و از خاک پاک جسم انسانی، چگونه باید اثمار پسندیدهٔ کردار و گفتار ظاهر و پدیدار گردد.

نقل از پیام بهائی شماره ۹۸ ص ۱۱